

Tal
Nalen, Stockholm 1 september 2008
Maria Larsson, Barn- och äldreminister

Anförande av Maria Larsson vid Drugsmarts 10-års jubileum

Att gå på födelsedagskalas är ju alltid roligt. Någon har blivit lite äldre, lite klokare, lite mer erfaren.

Drugsmart tillkom ju för tio år sedan som ett initiativ av dåvarande regeringen. Det var ett av de första initiativen som startade för att bland annat möta hotet från Internet.

Internet var ett forum för drogliberala budskap och försäljning av olika typer av droger. Och marknadsföringen var tydligt riktad till ungdomar. Då blev det viktigt att nå ungdomarna med information och kunskap om faror och risker som var förenat med drogerna och försöka opinionsbilda på olika sätt för att få dem att avstå.

För tio år sedan var narkotikaanvändningen i stigande, siffrorna gick uppåt. Den andel skolungdomar som prövade narkotika hade då dubblats från låga nivåer i slutet av 1980-talet. Under 1996 och 1997 var det 7-8 procent av ungdomar som hade prövat narkotika. Det fanns en stor och utredd oro för en utveckling där narkotikaanvändningen bland ungdomar skulle fortsätta att öka.

Tack och lov bröts den där uppgången och säkert var Drugsmart en viktig del i det. Hur ser då drogsituationen ut idag? CAN, centralförbundet för alkohol och narkotikaupplysning, gör ju årliga undersökningar av ungdomars drogvanor via ett antal rapportörer från myndigheter och frivilligorganisationer. Enligt CAN har färre elever i åk 9 använt narkotika under 2000 talet, jämfört med slutet av 1990 talet.'

Beträffande alkohol ökade ungdomar i åk 9 sin konsumtion, både flickor och pojkar, en bit in på 2000-talet. Men därefter har pojkarna minskat sin konsumtion, medan flickorna fortsatt att öka. Fler pojkar väljer att avstå helt från alkohol vilket är en ny intressant trend.

Det vi säkert vet är att drogprevention måste vara ett ständigt pågående arbete - varje ny generation måste övertygas. Och det gäller att hitta arbetssätt så att vi når rätt målgrupper. Och det gäller att ligga i framkant, tidigt upptäcka nya trender och nya preparat och snabbt kunna stoppa för att arbetet ska bli effektivt. Här är Drugsmart en mycket viktig part i det arbetet. Att snabbare kunna narkotikaklassa nya preparat har blivit en viktig uppgift för regeringen. Därför har Folkhälsoinstitutet en spanaruppgift på nätet för att identifiera och kolla nya preparat. Därför har vi en utredning som tittat på hur vi ska kunna skynda på processen med narkotikaklassning. Men redan idag försöker vi med nuvarande lagstiftning vara snabbfotade. Jag vill ge ett exempel:

Stora mängder av fenazepam har förts in i landet på senare tid och orsakat många förgiftningsfall med därtill hörande risk för människors liv och hälsa. Den 22 augusti tog regeringen beslut om att narkotikaklassa fenazepam och den 15 september träder beslutet i kraft.

Missbruket av dopningspreparat är också ett problem som är relativt nytt och i vissa län rentav okänt. Medan dopning tidigare ofta betraktats som en sak för idrottsrörelsen så vet vi att sambandet med narkotikaproblematiken är påtagligt. Merparten av de som använder dopningspreparat använder också narkotiska preparat och ofta också alkohol. Det finns alltså mycket kunskap och erfarenhet i det narkotikaförebyggande arbetet som kan tillämpas när det gäller dopning. Därför har vi valt att samordna både struktur och preventionsarbete för alkohol, narkotika, tobak och doping.

1997 drog Narkotikakommissionen slutsatsen att det hade skett en nedrustning på insatserna såväl för prevention som för vård och behandling. Följden blev en ökad droganvändning, inte minst bland ungdomar. Slutsatsen är att man måste upprätthålla ett aktivt och offensivt arbete på detta område också när användningstalen går ner. Målet är ett narkotikafritt samhälle.

Den stora utmaning som ligger framför oss nu är

- att hålla uppe en hög ambitionsnivå för samhällets samlade insatser,
- att fortsätta att utveckla det preventiva arbetet,
- att förbättra möjligheterna till vård och behandling,
- att vi behöver ha alla med oss, inte minst alla frivilligorganisationer,
- i arbetet på att den allmänna opinionen ska fortsätta säga nej till droger för att ytterligare minska riskerna för att ungdomar prövar och fastnar i ett drogberoende.

Det förebyggande arbetet måste inta en särställning. Därför permanentar vi från i år en ny organisation för förebyggande arbete. Länsstyrelserna och länsamordnarna spelar en viktig roll. 260 miljoner kronor läggs in i detta varje år. Erfarenheten visar att förebyggande arbete måste vara uthålligt.

Ideella organisationerna

Många av er som deltar idag finns inom den ideella sektorn. Man kan nog säga att det drogförebyggande arbetet har sin upprinnelse i frivilliga organisationer. Organisationer som sett den misär barn råkat ut för och den splittring av familjer som följt i alkoholens och narkotikans spår. Därför måste det förebyggande arbetet baseras på ett gott samarbete med ideella organisationer. Men också när det gäller vård och behandling spelar organisationerna stor roll.

Att det finns ett stort intresse att utveckla missbruks- och beroendevården med evidensbaserade metoder visar intresset för Socialstyrelsens utbildningar kring nya riktlinjer för missbrukarvården. Mer än 3000 personer har deltagit runt om i landet. En ny strategi mot missbruk och för att utveckla beroendevården har tagits fram. Målen i den här strategin handlar bland annat om att förbättra kvaliteten för den enskilde som får vård. Vårdinsatserna ska vara samordnade, och den enskilde ska själv delvis kunna påverka när och var vård ska ges. Det handlar också om ökad likvärdighet. Att det finns en likvärdig missbruks- och beroendevård med god kvalitet i hela landet. Och det handlar om att öka tillgången till insatser för grupper som har svårt att få sina vårdbehov tillgodosedda. Och då menar jag de som både har ett missbruk och en psykisk sjukdom.

Drugsmart är ju bara 10 år. Att fylla år är som att skjuta med slangbellsa. Man hämtar kraften bakifrån - från alla gjorda erfarenheter. Men man siktar framåt. Mot framtiden.

Drugsmart kommer även fortsättningsvis att ha en viktig uppgift i att fördjupa kunskapen inom alkohol-, narkotika- och tobaksområdet och för att opinionsbilda på ett kraftfullt sätt. Local Hero konceptet går säkert att utveckla mycket mer. Jag kan bara tacka för 10 års gott arbete framföra

mina varmaste gratulationer på 10-årsdagen och önska ett varmt lycka till med framtiden.

Gratulerar och tack för ordet.
